

**UCHWAŁA NR 101/2019
ZARZĄDU POWIATU W KOSZALINIE**

z dnia 19 sierpnia 2019 r.

w sprawie przyjęcia „Diagnozy zjawiska przemocy w powiecie koszalińskim w latach 2016-2018”.

Na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. 2019 r. poz. 511), pkt. 1.1.2 Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 (M.P. z 2014 r. poz. 445), oraz Uchwały Nr XXXIII/303/17 Rady Powiatu w Koszalinie w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Koszalińskim na lata 2018-2025, **uchwała się co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się „Diagnozę zjawiska przemocy w powiecie koszalińskim w latach 2016-2018”, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

STAROSTA

Marian Hermanowicz

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Koszalinie

***Diagnoza zjawiska przemocy w powiecie
koszalińskim w latach 2016 - 2018***

Koszalin 2019 r.

SPIS TREŚCI:

1. Wprowadzenie
2. Charakterystyka przemocy
3. Dane liczbowe na temat zjawiska przemocy
 - 3.1 Zjawisko przemocy na podstawie danych Prokuratury Rejonowej w Koszalinie
 - 3.2 Zjawisko przemocy na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Koszalinie
 - 3.3 Zjawisko przemocy na podstawie danych Sądu Rejonowego w Koszalinie
 - 3.4 Zjawisko przemocy na podstawie danych Zespołów Interdyscyplinarnych z powiatu koszalińskiego.
 - 3.5 Zjawisko przemocy na podstawie danych Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
 - 3.6 Zjawisko przemocy na podstawie danych placówek oświatowych z terenu powiatu koszalińskiego.
 - 3.7 Zjawisko przemocy na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Koszalinie.
 - 3.8 Zjawisko przemocy na podstawie danych z placówek podstawowej opieki zdrowotnej
4. Zakończenie/podsumowanie

1. Wprowadzenie

Przemoc w rodzinie jest jednym z problemów występujących w relacjach rodzinnych, środowiskowych i społeczno-kulturowych. Stereotypy dotyczące problemu stosowania przemocy wielokrotnie dają na nią społeczne przyzwolenie, zniewalając osoby dotknięte zjawiskiem przemocy i zmuszając je do milczenia. Warty podkreślenia jest fakt, iż przemoc to nie tylko wyrządzanie krzywdy fizycznej drugiej osobie, ale również krzywdy psychicznej, ekonomicznej i seksualnej oraz zaniedbywanie osób zależnych.

Przekłamaniami jest stwierdzenie, iż stosowanie przemocy dotyczy tylko rodzin patologicznych (niewydolnych wychowawczo, czy z występującymi uzależnieniami). Problem jest dużo szerszy i dotyka osób z całego spektrum społeczeństwa. Statystyki wskazują, że najczęściej osobami dotkniętymi przemocą domową są kobiety, które o swojej „gehennie” nie mówią, zgodnie z powiedzeniem „nie mów nikomu, co się dzieje w domu”, tkwiąc beznadziejnie w patologicznych związkach z osobami stosującymi przemoc. Osoby takie bardzo często nie wierząc w skuteczną pomoc z zewnątrz, nie zgłaszają przypadków przemocy i dlatego bardzo potrzebna jest szeroka akcja propagandowa, wskazująca możliwości przeciwdziałania zjawisku przemocy. Należy wspomnieć, że wszelkie działania noszące znamiona przemocy naruszają prawa człowieka i jego dobra osobiste.

Opracowanie niniejszego dokumentu ma na celu skonsolidowanie informacji i danych w temacie występowania przemocy w rodzinie na terenie powiatu koszalińskiego w latach 2016 – 2018.

Konieczność napisania „*Diagnozy zjawiska przemocy w powiecie koszalińskim w latach 2016 – 2018*” (dalej zwanej *Diagnozą*), wynika bezpośrednio z zapisów:

- **Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020** – zadanie 1.1.2 „Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze gminy, powiatu i województwa, w tym w odniesieniu do gmin, ustalenie odsetka populacji rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie”;

- **Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Powiecie Koszalińskim na lata 2018 – 2025** w którym odzwierciedleniem realizacji celów jest zwiększenie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie wśród mieszkańców powiatu koszalińskiego, w obszarze profilaktyki i edukacji społecznej oraz prowadzenie zintegrowanych działań przez wyspecjalizowane

instytucje w zakresie rozwiązywania problemów przemocy w rodzinie, i współpraca instytucji oraz organizacji pozarządowych na rzecz zapobiegania występującym zjawiskom przemocy.

- **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Koszalińskim na lata 2016 – 2024**, której wykorzystanie w Kampanii pozwoli na spełnienie 2 celów strategicznych określonych w powyższym dokumencie:

Cel strategiczny I: Prawidłowo funkcjonująca rodzina, czyli rodzina bez przemocy którego kierunki działania mają spowodować zwiększania społecznego zaangażowania organizacji pozarządowych w podejmowaniu działań na rzecz profilaktyki przemocy w rodzinie

oraz **Cel strategiczny V: Zbudowanie zintegrowanego systemu profilaktyki rozwiązywania problemów społecznych w powiecie koszalińskim** opartej na relacjach z samorządami oraz promowaniu skutecznych rozwiązań i informowaniu o potrzebach i zagrożeniach w zakresie polityki społecznej. Wspieranie i upowszechnianie współpracy pomiędzy sektorem publicznym, partnerami społecznymi i organizacjami w zakresie przeciwdziałania przemocy oraz budowanie skutecznego w tym zakresie systemu pomocy dziecku i rodzinie.

Z uwagi na brak ogólnokrajowego systemu informacji zawierającego dane o przemocy w rodzinie, źródłem informacji do opracowania *Diagnozy* były informacje uzyskane od: Komendy Miejskiej Policji w Koszalinie, Prokuratury Rejonowej w Koszalinie, Sądu Rejonowego w Koszalinie, Zespołów Interdyscyplinarnych ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Społecznych, placówek oświatowych, placówek podstawowej opieki zdrowotnej z terenu powiatu koszalińskiego.¹

2. Charakterystyka przemocy

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, definicja przemocy w rodzinie obejmuje „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1 (członkowie rodziny – dop. autor), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu

¹ Informacje znajdują się w Dziale Pomocy Instytucjonalnej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Koszalinie

fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą". Z definicji wynika, że przemoc w rodzinie:

- jest ukierunkowana na osoby najbliższe (małżonka, wstępny, zstępny, rodzeństwa, powinowatego w tej samej linii lub stopniu, osoby przysposobionej oraz jej małżonka, a także na osoby pozostającej we wspólnym pożyciu lub prowadzące wspólne gospodarstwo domowe);
- jest intencjonalna, czyli jest zamierzonym działaniem sprawcy przemocy i ma na celu pełne podporządkowanie i kontrolowanie ofiary;
- dotyczy nierównomiernego rozłożenia siły fizycznej – sprawca przemocy jest silniejszy od ofiary;
- obejmuje przypadki w którym działanie lub zaniechanie jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej – sprawca wykorzystuje swoją przewagę naruszając podstawowe prawa ofiary;
- powoduje cierpienie i szkody fizyczne lub psychiczne ofiary, a sprawca swoim działaniem naraża zdrowie i życie ofiary. Powstające szkody są wymierne, widoczne i natychmiastowe, albo odroczone w czasie.

Pomijanie lub upraszczanie tego zjawiska może powodować mylne wyobrażenie o występujących znamionach przemocy. Przyjmując, że tylko uzależnienia powodują stosowanie przemocy eliminujemy fakt, że przemoc występuje również w rodzinach wolnych od alkoholu lub innych używek. Alkoholizm lub inne uzależnienia w tym bezdomność, bezrobocie, ubóstwo, bieda, przestępczość, nie są jedynymi przyczynami przemocy. Przemoc domowa może dotyczyć czynu jednorazowego lub wielokrotnego. Zarejestrowane przypadki przemocy wskazują, że to zjawisko znacznie częściej jest procesem o długiej, nawet kilkunastoletniej historii posiadając tendencję do powtarzania się według określonej prawidłowości.

Teoretycznie cykl przemocy składa się z trzech następujących po sobie faz:

- faza narastającego napięcia – jest to początek cyklu, który charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężenia sytuacji konfliktowych,
- faza ostrej przemocy – następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji,
- faza miodowego miesiąca – jest to faza skruchy ze strony sprawcy, okazywania żalu, co jednak bez specjalistycznej pomocy kończy się zazwyczaj nawrotem przemocy spowodowanym ponownym wzrostem napięcia u sprawcy.

Rozróżnia się kilka podstawowych form przemocy:

- **fizyczna** – polegająca na biciu, znęcaniu się, głodzeniu, zamykaniu, kopaniu, policzkowaniu, szarpaniu, duszeniu, ciągnięciu za włosy, rzucaniu przedmiotami, używaniu niebezpiecznych narzędzi lub grożeniu ich użyciem, zadawaniu bólu;
- **psychiczna** – polegająca na sprawowaniu przez sprawcę psychicznej kontroli nad ofiarą poprzez straszenie zabójstwem, grożenie użyciem przemocy, zabraniam dzieci, niszczeniem lub grożeniem zniszczenia rzeczy, upokarzaniem, używaniem wulgarnych słów;
- **seksualna** – polegająca na zmuszaniu do odbywania stosunku płciowego lub poddaniu się innym zachowaniom seksualnym, a także zmuszaniu do współżycia w nieakceptowanej formie;
- **finansowa (inaczej ekonomiczna)** – polegająca na utrzymywaniu osoby zależnej w całkowitej zależności finansowej, zakazywaniu pracy zawodowej, nie dawaniu wystarczającej ilości środków finansowych na prowadzenie gospodarstwa domowego;
- **polegająca na osaczeniu** – np. ciągle chodzenie za kimś, dzwonienie do niego w celu wyrządzenia mu krzywdy lub zastraszania;
- **w wymiarze społecznym** – polegająca na zakazywaniu osobie kontaktów z rodziną, przyjaciółmi, zabranianiu wychodzenia z domu, upokarzaniu jej w miejscach publicznych;
- **zaniedbanie** – z przemocą w rodzinie nie jest związane tylko konkretne działanie, ale przemoc może polegać również na braku działania. Są to zjawiska: zaniechania, zaniedbania, niezaspokajania potrzeb, narażające na utratę życia lub zdrowia i powodujące szkody na zdrowiu, w tym psychicznym. Dlatego też uznanymi formami zaniedbania są: niewłaściwe żywienie, zaniedbanie higieny osobistej, izolacja, brak kontroli i pozostawienie bez opieki (w tym upojenie alkoholowe rodziców/opiekunów), zaniedbanie stanu zdrowia, brak zainteresowania realizacją obowiązku szkolnego. Ta forma przemocy stosowana jest szczególnie często w stosunku do dzieci, osób starszych lub osób niepełnosprawnych, przez rodziców, opiekunów lub domowników.

3. Dane liczbowe na temat zjawiska przemocy

3.1. Zjawisko przemocy zobrazowane na podstawie danych Prokuratury Rejonowej w Koszalinie

W celu opracowania diagnozy zwrócono się o potrzebne dane do Prokuratury Rejonowej w Koszalinie, która zgodnie z art. 2 Ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze „wykonuje zadania w zakresie ścigania przestępstw oraz stoi na straży praworządności”. W odpowiedzi na zapytanie otrzymano następujące zestawienie:

Tabela 1.
Dane z zakresu spraw i sprawców z art. 207 kk
według danych Prokuratury Rejonowej w Koszalinie

Przedmiot sprawy	2016 rok	2017 rok	2018 rok
Liczba spraw zarejestrowanych	143	143	168
Liczba spraw zakończonych aktem oskarżenia	29	24	42
Liczba spraw zakończonych umorzeniem	42	44	64
Liczba spraw, w których odmówiono wszczęcia dochodzenia	60	34	53
Liczba spraw, w których skierowano wnioski o umorzenie postępowania na zasadzie art. 324 kpk	1	0	1
Liczba spraw, w których skierowano do sądu wnioski o warunkowe umorzenie postępowania karnego	0	2	0
Liczba spraw, w których postępowanie zawieszono	3	1	8

Liczba osób skazanych	27 (26M, 1K)	21 (18M, 3K)	36 (36M)
Liczba osób wobec których wnioskowano obowiązek uczestnictwa w Programie Oddziaływań Korekcyjno - Edukacyjnych	0	1	1

Źródło: Prokuratura Rejonowa w Koszalinie

Z powyższych danych wynika że na łączną sumę (z lat 2016-2018) 454 spraw zarejestrowanych o popełnienie czynu zabronionego z art. 207 kk, 95 zakończyło się aktem oskarżenia (ok. 21% wszystkich). Pozostałe sprawy zostały umorzone bądź odmówiono wszczęcia dochodzenia (w większości – 177 odmów wszczęcia, co stanowi ok.39 % spraw zarejestrowanych). Ponadto na 84 osoby skazane w 95 % byli to mężczyźni (80). Wartym zauważenia jest fakt, że tylko w 2 przypadkach prokuratura wnioskowała o obowiązek uczestnictwa w Programie Oddziaływań Korekcyjno – Edukacyjnych. Ponadto rok 2018 jest rokiem zwykłym w stosunku do lat poprzednich (2016-2017) jeżeli chodzi o ogólną liczbę spraw zarejestrowanych o popełnienie przestępstwa z art. 207 kk. Z uwagi na powyższe zasadnym będzie monitorowanie kolejnych lat w celu potwierdzenia tendencji rosnącej w sprawach zarejestrowanych, bądź potraktowania roku 2018 jako jednorazowej wyżki.

3.2. Zjawisko przemocy na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Koszalinie

Na podstawie zestawienia przesłanego przez Komendę Miejską Policji w Koszalinie stwierdzono, że w latach 2016-2018 interweniowali 175 razy w związku z przemocą domową, z tym że w roku 2017 podjęto aż 91 takich czynności, co stanowi 52 % interwencji w zestawieniu z latami 2016 i 2018. We wszystkich przypadkach funkcjonariusze założyli formularze w ramach procedury „Niebieska Karta”. W porównaniu z tabelą 7 pojawia się rozbieżność w liczbie 3 wszczętych przez Policję procedur w ramach „Niebieska Karta”. Tłumaczyć to należy,

iż najprawdopodobniej w 3 przypadkach rozpoczęcie procedury Niebieskiej Karty zostało zduplikowane przez 2 instytucje.

Tabela 2.
Liczba interwencji związanych z przemocą domową

	2016 rok	2017 rok	2018 rok
Liczba interwencji związanych z przemocą domową	37	91	47
Liczba założonych formularzy NK	37	91	47
Liczba rodzin dotkniętych przemocą	36	90	46

Źródło: Komenda Miejska Policji w Koszalinie

Z uzyskanych danych wynika, że w większości sprawcami przemocy w rodzinie są mężczyźni – na 172 osoby-sprawcy przemocy, aż 170 osób stanowią mężczyźni. Z tego względu w ponad 80 % spraw osobami doświadczającymi przemocy były kobiety (192 kobiety na 237 osób), a w pozostałych przypadkach były to osoby małoletnie (53) i tylko w 2 przypadkach przemoc skierowana była wobec mężczyzn.

Tabela 3.
Liczba osób doświadczających przemocy oraz sprawców przemocy

	2016 rok	2017 rok	2018 rok
Liczba osób doświadczonych przemocą	57 (1M/36K/20MM)	131 (1M/110K/20MM)	59 (0M/46K/13MM)
Liczba sprawców przemocy	36 (35M/1K)	90 (89M/1K)	46 (46M)

Źródło: Komenda Miejska Policji w Koszalinie

Z informacji uzyskanych z Komendy Miejskiej Policji w Koszalinie, zdecydowana większość, bo aż ponad 60 % spośród osób stosujących przemoc domową była pod wpływem alkoholu. Policjanci w 57 % przypadków, przewozili będących pod wpływem alkoholu sprawców przemocy domowej do Izby Wyrzeźwień.

Tabela 4.
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu lub innych używek

	2016 rok	2017 rok	2018 rok
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu lub innych	30 (29M / 1K)	62 (62M)	14 (14M)

używek			
Liczba sprawców przemocy domowej przewiezionych do Izby Wytrzeźwień	18 (18M)	34 (34M)	9 (9M)

Źródło: Komenda Miejska Policji w Koszalinie

Według danych uzyskanych z KMP w Koszalinie w latach 2016 – 2018 w stosunku do mieszkańców powiatu koszalińskiego, zarejestrowanych zostało 31 spraw o czyn z art. 207 kk. Ponadto Komenda Miejska Policji w Koszalinie realizuje liczne działania profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania przemocy (łącznie w latach 2016 – 2018 było ich 182) oraz na bieżąco policjanci udzielają informacji ofiarom przemocy na temat miejsc i instytucji świadczących pomoc w tym zakresie, podczas spotkań grup roboczych w ramach procedury Niebieska Karta opracowują plany pomocy dla ofiar przemocy, rozprowadzają informatory dotyczące zjawiska przemocy w formie papierowej i elektronicznej.

3.3. Zjawisko przemocy na podstawie danych Sądu Rejonowego w Koszalinie

W celu uzyskania informacji o występującym zjawisku przemocy w rodzinie w powiecie koszalińskim zwrócono się do Sądu Rejonowego w Koszalinie z prośbą o udostępnienie posiadanych danych dotyczących tego zjawiska. Stosowne informacje w tym zakresie zostały uzyskane od Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w Koszalinie (dane przedstawia załączona tabela).

Tabela 5.
Liczba spraw zarejestrowanych przez Sąd Rejonowy w Koszalinie o popełnienie czynu z art. 207 kk.

Lata	Liczba zarejestrowanych spraw o czyn z art. 207 kk	Skazani za czyn z art. 207 kk	Uniewinnienie	Mężczyźni	Kobiety
2016	13	10	0	10	0
2017	13	11	0	9	2
2018	10	9	1	9	0

Źródło: II Wydział Karny Sądu Rejonowego w Koszalinie

W latach 2016 – 2018 łącznie zarejestrowano 36 spraw o popełnienie czynu z art. 207 kk, z czego 30 postępowań zakończyło się skazaniem sprawców przemocy. Warty m zauważenia jest fakt, iż na 30 osób skazanych, 28 sprawców to mężczyźni, a tylko 2 sprawców to kobiety.

3.4. Zjawisko przemocy na podstawie danych Zespołów Interdyscyplinarnych z powiatu koszalińskiego

Z informacji uzyskanych od Zespołów Interdyscyplinarnych z gmin powiatu koszalińskiego w latach 2016–2018 Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie prowadziły łącznie 332 postępowania w ramach procedury „Niebieska Karta”. Dane zawarte w tabeli:

Tabela 6.
Liczba prowadzonych procedur w ramach „Niebieskiej Karty”,
w tym liczba założonych i zakończonych formularzy.

	2016	2017	2018
Liczba procedur NK	101	109	122
Liczba założonych formularzy NK	74	114	104
Liczba zakończonych procedur NK	79	76	96

Źródło: zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Przeprowadzono również badania podmiotów, które wszczynają procedurę „Niebieskiej Karty”, czyli są pierwszą instytucją, która dostaje informację o przemocy, oraz zakłada formularz i potwierdza występowanie tego zjawiska oraz informuje ofiarę o podstawowych prawach, uprawnieniach i instytucjach świadczących pomoc w zakresie przemocy rodzinnej. Według ustaleń podmiotem, który jako pierwszy reaguje na wszelkie postępowania będące czynami zabronionymi jest Policja, ale wynika to ze specyfiki zadań ustawowych i pełnieniu służby przez funkcjonariuszy 24 godziny na dobę. Dane w tabeli

Tabela 7.
Wnioskodawcy uruchomienia procedury NK.

	2016	2017	2018
Policja	49	66	63

Ośrodki Pomocy Społecznej	18	15	3
Placówki Oświatowe	2	7	4
Placówki Podstawowej Opieki Zdrowotnej	1	0	0
Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0

Źródło: zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zespoły Interdyscyplinarne w latach 2016 – 2018 dwadzieścia jeden razy złożyły powiadomienia (doniesienia) do organów ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa stosowania przemocy w rodzinie.

Tabela 8.
Liczba złożonych doniesień do Policji i/lub Prokuratury w związku z występowaniem przemocy w rodzinie.

	2016	2017	2018
Liczba złożonych doniesień do policji i/lub prokuratury	5	7	8

Źródło: zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zgodnie z art. 9a ust. 7 zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie powinny spotykać się w zależności od potrzeb, nie rzadziej jednak niż co 3 miesiące. W powiecie koszalińskim zespoły spotykały się średnio 7 razy w roku. Częściej (średnio 22 razy w roku) spotykały się grupy robocze działające w ramach zespołów w celu rozwiązywania problemów związanych z występowaniem przemocy domowej w indywidualnych przypadkach.

Tabela 9.
Liczba posiedzeń zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy oraz grup roboczych.

	2016	2017	2018
Liczba posiedzeń	54	61	53

zespołów interdyscyplinarnych			
Liczba posiedzeń grup roboczych	187	320	283

Źródło: zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

W zestawieniu z liczbą mieszkańców powiatu koszalińskiego (dane wg stanu na 30 czerwca każdego z analizowanych lat, źródło - Główny Urząd Statystyczny) można przyjąć, że corocznie procedurą „Niebieska Karta” objętych zostaje ok. 0,17% w roku 2016, 0,29 % w roku 2017, oraz 0,25 % w roku 2018 populacji. Niski pułap procentowy zjawiska wskazuje na stopniowy wzrost świadomości społecznej co do problemu przemocy w rodzinie, oraz skuteczności działania służb pomocowych w przypadkach powzięcia informacji o podejrzeniu jej stosowania.

Niezmiennie przez wszystkie analizowane okresy największą grupą doświadczającą przemocy są kobiety (261 osób na łączną liczbę 471) co stanowi 55% wszystkich osób doznających przemocy. Na uwagę zasługuje także fakt, że drugą grupą osób dotkniętych stosowaniem przemocy są osoby małoletnie – 153 osoby (32%). Najmniej liczną grupą doświadczającą przemocy są mężczyźni, którzy stanowią 12 % wszystkich osób poszkodowanych.

Tabela 10.

Liczba osób doznających przemocy w rodzinie.

	2016	2017	2018
Liczba kobiet doświadczających przemocy	67	107	87
Liczba mężczyzn doświadczających przemocy	8	19	30
Liczba małoletnich doświadczających przemocy	37	66	50
Łącznie liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie	112	192	167

Źródło: zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

W analizowanym okresie w powiecie koszalińskim około 110 rodzin objętych było pomocą, w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie.

Tabela 11.
Liczba osób doznających przemocy w rodzinie.

	2016	2017	2018
Liczba rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie	90	128	113

Źródło: zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

W latach 2016 - 2018 ogólna liczba osób stosujących przemoc wynosiła 309. Według uzyskanych danych 88 % sprawców przemocy domowej stanowią mężczyźni (272). Tylko w 12 % osobami wobec których wszczęto procedurę w ramach „Niebieskiej Kart” były kobiety. W analizowanym okresie nie odnotowano przypadków stosowania przemocy w rodzinie przez nieletnich.

Tabela 12.
Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie w podziale na płeć.

	2016	2017	2018
Liczba kobiet stosujących przemoc w rodzinie	7	17	13
Liczba mężczyzn stosujących przemoc w rodzinie	75	104	93
Liczba małoletnich stosujących przemoc w rodzinie	0	0	0
Łącznie liczba osób stosujących przemoc w rodzinie	82	121	106

Źródło: zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Z informacji uzyskanych od zespołów interdyscyplinarnych w sprawie innych form udzielania pomocy rodzinom dotkniętym przemocą domową wymienianymi najczęściej rodzajami pomocy były:

- dostęp do poradnictwa i wsparcia (w tym prawnego, psychologicznego, terapeutycznego, medycznego, socjalnego, zawodowego, rodzinnego);
- zajęcia edukacyjne, grupy wsparcia;
- zasiłki pieniężne;
- udzielanie informacji o instytucjach udzielających wsparcia osobom doznającym przemocy;
- cykliczne wizyty (monitoring) w miejscu zamieszkania rodziny dotkniętej przemocą domową;
- kierowanie do programu oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych, programu psychologiczno – terapeutycznego;
- kierowanie do gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;

3.5. Zjawisko przemocy na podstawie danych Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Dla potrzeb opracowania dokumentu uzyskano pisemne informacje od 8 komisji rozwiązywania problemów alkoholowych funkcjonujących w gminach na terenie powiatu koszalińskiego. Według danych żadna z komisji nie była inicjatorem wszczęcia procedury w ramach „Niebieskiej Karty”. Ponadto w latach 2016-2018 odnotowano łącznie 108 przypadków nadużywania alkoholu będącego przyczyną rozpadu życia rodzinnego. Jak wynika z zebranych danych problem ten dotyczy w większości przypadków mężczyzn – 76 % zgłoszeń (83 mężczyzn).

Ponadto komisje przedstawiły dane dotyczące przypadków nadużywania alkoholu będącego przyczyną przemocy. W odpowiedzi ustalono, że zanotowano 111 takich zachowań. Z uzyskanych informacji wynikało, że gminne komisje rozwiązywania problemów udzielały pomocy osobom doznającym przemocy poprzez:

- rozmowy wspierające i konsultacje specjalistyczne;
- zapewnienie kontaktu z terapeutą;
- motywowanie i kierowanie sprawców przemocy oraz osób uzależnionych do zgłaszania się do miejsc specjalistycznej pomocy;

- motywowanie i kierowanie osób doznających przemocy oraz współzależnionych do zgłaszania się do miejsc specjalistycznej pomocy;
- zaproszenia do udziału w mityngach AA, klubach abstynenta
- warsztaty wspierające;
- spotkania z członkami zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- wnioskowanie o pomoc finansową i rzeczową;
- monitorowanie rodzin przez pracowników socjalnych

3.6. Zjawisko przemocy na podstawie danych placówek oświatowych z terenu powiatu koszalińskiego

PCPR w Koszalinie zwróciło się pisemnie do 29 placówek oświatowych funkcjonujących na terenie powiatu koszalińskiego o przekazanie danych dotyczących ujawnionych przypadków przemocy w rodzinie, stosowanych procedur i innych działań w tym obszarze. W odpowiedzi na zapytanie uzyskano dane z 25 placówek oświatowych z których wynika, że w szkołach ujawniono 27 przypadków podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie.

Procedury wdrażane przez placówki oświatowe są w większości podobne i wynikają z prawa oświatowego i obejmują:

- rozmowy pedagogów/psychologów z uczniami doznającymi przemocy, rodzicami, opiekunami prawnymi;
- informowanie o instytucjach i organizacjach udzielających pomocy osobom doznającym przemocy;
- przekazywanie informacji o podejrzeniu stosowania przemocy w rodzinie organom ścigania, ośrodkom pomocy społecznej, zespołom interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- wdrażanie procedur w ramach „Niebieskiej Karty”;
- wnioskowanie do Sądu Rejonowego – Wydziału Rodzinnego i Nieletnich o wgląd w sytuację rodziny lub sytuację dziecka;
- monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy;
- inicjonowanie działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych.

Ponadto w placówkach podejmowanych jest szereg innych działań związanych z profilaktyką, prewencją w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, które obejmują:

- udostępnianie wykazu instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie (w tym udzielaniem pomocy osobom doznającym przemocy), kolportaż ulotek i plakatów, prowadzenie gazetek ściennych, strony internetowej;
- udział w zespołach interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie i grupach roboczych;
- prowadzenie warsztatów, lekcji wychowawczych, zajęć psychoedukacyjnych, przedstawień profilaktycznych, treningów zastępowania agresji lub wzmacniających umiejętności społeczne dla uczniów i rodziców obejmujących tematykę przemocy w rodzinie i reagowania na nią przez specjalistów;
- diagnozowanie sytuacji dziecka przez wychowawcę klasy;
- pedagogizacja rodziców dotycząca przemocy w rodzinie na spotkaniach z wychowawcami;
- wspieranie rodziców i nauczycieli w rozwiązywaniu problemów wychowawczych oraz rozwijanie umiejętności wychowawczych;
- indywidualne spotkania rodziców z pedagogiem i psychologiem wg potrzeb;
- realizację programów pedagogicznych;
- organizację imprez środowiskowych, uroczystości, uczestnictwo w konkursach i programach, prowadzenie akcji tematycznych;
- współpracę z ośrodkami pomocy społecznej, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Policją, sądami, Powiatową Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną;
- szkolenia kadry pedagogicznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- wymianę doświadczeń z innymi placówkami;
- badania ankietowe wśród uczniów związane z przemocą w rodzinie;
- dyżury psychologa i terapeuty.

3.7. Zjawisko przemocy na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Koszalinie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Koszalinie również pełni ważną funkcję w realizacji zadań powiatu koszalińskiego w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W jego strukturach funkcjonuje Punkt Interwencji Kryzysowej w ramach którego dostępne są 4 miejsca hostelowe dla osób doznających przemocy. W latach 2016 – 2018 z tego typu wsparcia skorzystała 1 rodzina (3 osoby).

Ponadto PCPR w Koszalinie realizuje Program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie, Program psychologiczno – terapeutyczny. Analizie poddano również dane wynikające z prowadzenia Programu oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Tabela 13.
Uczestnicy w Programach korekcyjno – edukacyjnych w latach 2016 - 2018

Program oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie								
2016			2017			2018		
Osoby wytypowane	Osoby które przystąpiły do Programu	Osoby które ukończyły Program	Osoby wytypowane	Osoby które przystąpiły do Programu	Osoby które ukończyły Program	Osoby wytypowane	Osoby które przystąpiły do Programu	Osoby które ukończyły Program
34	15	5	41	15	3	40	11	4

Źródło: opracowanie własne

W zestawieniu z poprzednimi wykresami można wnioskować, że w latach 2016 – 2018, na 309 osób stosujących przemoc tylko 115 wyraziło wolę uczestnictwa w Programie, lub zostało wytypowanych przez zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie (37%), z czego do Programu przystąpiło 41 osób. Ukończyło go natomiast tylko 12 osób. Godnym podkreślenia jest fakt, że tylko w trzech przypadkach instytucje monitorujące osoby po zakończeniu programu poinformowały o powrocie do zachowań przemocowych. Świadczy to o wysokim efekcie zastosowanych oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych.

W celu zwiększenia oferty dla osób zagrożonych stosowaniem przemocy Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Koszalinie realizowało również zadanie wynikające z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020, polegające na prowadzeniu Programu psychologiczno – terapeutycznego, który skierowany był przede wszystkim do osób, które w latach ubiegłych ukończyły

Program Oddziaływań Korekcyjno – Edukacyjnych i innych zagrożonych stosowaniem przemocy. Program prowadzony był w latach 2017 i 2018. Do udziału w tym Programie łącznie wytypowano 62 osoby (40 w roku 2017 i 22 w roku 2018), z czego rozpoczęło go 19 osób (9 osób w 2017 i 10 osób w 2018). Programy ukończyło łącznie 15 osób, w tym 7 osób w 2017 roku oraz 8 osób w 2018 roku.

3.8. Zjawisko przemocy na podstawie danych z placówek podstawowej opieki zdrowotnej

W celu zdiagnozowania szeroko pojętego zjawiska przemocy występującego na terenie powiatu koszalińskiego, zwrócono się również do placówek podstawowej opieki zdrowotnej o przekazanie informacji w tym zakresie. Prośbą objęto 19 placówek medycznych, na którą odpowiedziało 8 zakładów zdrowotnych. Z treści odpowiedzi wynikało, że najczęściej placówki POZ nie ujawniały przypadków stosowania przemocy w rodzinie. Tylko jeden zakład podstawowej opieki zdrowotnej poinformował, że w placówce były przypadki stwierdzenia (podejrzenia) stosowania przemocy domowej, ale nie jest w stanie wskazać liczby tych przypadków, z uwagi na brak prowadzenia stosownych rejestrów.

Ponadto, według przekazanych danych w placówkach zdrowotnych w przypadku ujawnienia przemocy w rodzinie, zakład POZ:

- udziela pomocy osobom poszkodowanym, które otrzymują pomoc w formie poradnictwa medycznego,
- wydaje bezpłatne zaświadczenie lekarskie o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała,
- wdraża procedurę „Niebieska Karta”,
- informuje osoby poszkodowane o miejscach uzyskania pomocy (w tym psychologicznej),
- powiadamia organy ścigania i/lub Sąd Rejonowy.

Ponadto placówki podstawowej opieki zdrowotnej podejmują inne działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, takie jak:

- współpraca z instytucjami (OPS, Policja, sądy, kuratorzy, placówki oświatowe itd.),
- uczestnictwo w grupach roboczych Zespołów Interdyscyplinarnych ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,

- monitorowanie rodzin, w tym rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie,
- prowadzenie zajęć profilaktycznych w szkołach podstawowych i gimnazjach w temacie profilaktyki zdrowia psychicznego i przemocy domowej.

4. Zakończenie/podsumowanie

Opracowane i przedstawione w niniejszym dokumencie wyniki diagnozy umożliwiają sformułowanie wniosków do prowadzenia skutecznej polityki społecznej w zakresie realizacji zadań z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jednak należy zauważyć, że nawet bardzo rzetelne i w miarę całościowe przedstawienie zjawiska przemocy domowej jest niezwykle trudne, z uwagi na postawę wielu osób (rodzin) nie przyznających się do występowania tego problemu w ich rodzinie znoszących „traumę przemocową” w samotności i przyjmujących kolejne razy bez słowa skargi.

Zjawisko przemocy na terenie powiatu koszalińskiego utrzymuje stałą liczbę około 110 prowadzonych rok rocznie postępowań w ramach procedury „Niebieska Karta”, w ramach których ustala się, że sprawcami przemocy domowej są najczęściej mężczyźni, a alkohol (lub inne używki) są główną przyczyną rozpadu pożycia małżeńskiego/rodzinnego, a także źródłem występowania przemocy w rodzinie.

Podkreślić należy ogromną rolę funkcjonariuszy Policji w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, będących najczęstszymi inicjatorami wszczęcia procedury „Niebieska Karta”, będących w wielu przypadkach zaangażowanymi członkami Zespołów Interdyscyplinarnych z gmin powiatu koszalińskiego

Z przeprowadzonej analizy wynika dalsza konieczność prowadzenia na terenie powiatu Koszalińskiego działań profilaktycznych zwiększających świadomość mieszkańców w obszarze przemocy domowej (jej przyczynach, następstwach i cechach). Ponadto konieczne jest podejmowanie dalszych działań interwencyjnych w rodzinach zagrożonych przemocą, monitorowanie ich sytuacji, a także udzielanie rodzinom niezbędnej pomocy i wsparcia.

Uzasadnienie

do uchwały Zarządu Powiatu w Koszalinie w sprawie przyjęcia „Diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie koszalińskim w latach 2016-2018”.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. W "Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Koszalińskim na lata 2018 – 2025" przyjętym Uchwałą Nr XXXIII/303/17 Rady Powiatu w Koszalinie z dnia 21 grudnia 2017 r. jednym z działań jest „Edukacja społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy w rodzinie (m.in. prelekcje, pogadanki kierowane do mieszkańców powiatu koszalińskiego)". Diagnoza zjawiska przemocy jest jednym z takich działań. Ponadto konieczność sporządzenia ww. dokumentu na szczeblu powiatowym wynika z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 przyjętego Uchwałą Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29.04.2014 r. – działanie 1.1.2 Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze gminy, powiatu i województwa, w tym w odniesieniu do gmin, ustalenie odsetka populacji rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie.

Wypełniając powyższe zadanie nałożone na powiat przez ustawodawcę przygotowana została „Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie koszalińskim w latach 2016-2018”.

STAROSTA
Marian Hermanowicz